

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

614

Hely

Idő

1914

Forrás:

Az Ujság

Pp.

(Hely)

1914

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Helyszám

FŐVÁROS.

Budapest egészségügye negyven év óta.

— Szabó Sándor dr. tiszti főorvos munkája. —

Szabó Sándor dr. tiszti főorvos-helyettes igen érdekes munkával gazdagította a negyven éves Budapest történetét. E munkájában bemutatja Budapest közegészségi állapotának rajzát 1873-tól napjainkig. Látjuk a vidéki, szinte falusias Budapestet a maga legprimitívebb állapotában, mikor Budapestnek sem kifejlett vízvezetéke, sem csatornázása, sem modern kórházai és klinikái nem voltak. Látjuk, hogy küzdelmes esztendőket során mint fejlődik Budapest közegészségi állapota, midőn a történet napjainkig jut el, látjuk, hogy mily sok még a teendő, a mi még megalkotásra vár. E műből, mely forrásmunka jellegével bír, sokat tanulhatunk.

Ez a mű bemutatja az 1873. évi Budapestet s összehasonlítja a mai Budapesttel. Míg 1873-ban a közegészségi személyzet állott Pesten 1 hatósági főorvosból, 8 kerületi főorvosból és 8 halottkéméből, addig 1913-ban 1 tiszti főorvos, 1 tiszti főorvos-helyettes, 22 kerületi tiszti orvos és 22 kerületi orvos látja el Budapest közegészségügyét. Azonkívül van 20 hatósági szülésznő. Mint felkutató, megelőző, ellenőrző és végrehajtó közeg szerepel 34 altiszti és szolgai fizetési osztályba sorozott egészségőr.

Budapest egyik legjelentékenyebb közegész-

ségi intézménye: a bakteriológiai intézet, mely 1887-ben létesült. Személyzete akkor 1 vezető-orvos, 1 segédorvos és 1 szolga volt, míg most 1 vezető-, 2 szaksegéd-, 1 segédorvos és 2 szolga végzi az óriási mértékben felszaporodott bakteriológiai vizsgálatokat. Itt folynak le a megszokott tifusz, diftéria s egyéb fertőző bajok megállapítására szolgáló bakteriológiai vizsgálatokon kívül azok az izgató vizsgálatok, melyektől függ, vajjon Budapestre valóban behurczolták-e a kolerát, pestist.

A másik nagyfontosságú s szinte tökéletesnek mondható intézményünk: a fertőtlenítő-intézet mutatja be ezután Szabó dr. Kezdeményezője a hivatalos fertőtlenítésnek 1881-ben Gebhardt dr. tiszti főorvos volt. Akkortájtban, a mikor a fertőző-betegségek bejelentése kötelezővé lett, a hatósági kerületi orvos utasítása szerint a melléje beosztott szolga, a »dezinfektor« végezte a fertőtlenítést primitív módon, kénnel, Petri-féle porral, karbolsavval, mészszel, réz- és vasszaliczezzel. De már 1892-ben felépült az első kisméretű fővárosi fertőtlenítő intézet a Szent István-kórház mögött. 1898-ban elkészült a nagyobb a Gyáli-úton, mely már 1899-ben a nagyszámu lakásfertőtlenítésen kívül 2248 ragályos beteget szállított és 5536 egyéni fertőtlenítést végzett. 1911-ben 9183 lakás-fertőtlenítést, 30.696 egyéni fertőtlenítést és 6988 betegszállítást végzett az intézet, úgy hogy már alig győzte a rázúduló óriási munkát, s ezért a főváros kénytelen volt még egy új fertőtlenítő-intézetet építeni az V. ker. Váci-ut 174. sz. alatt, mely most mintaszerű berendezésével a főintézet, míg a gyáli-uti most már fiókintézet lett.

Kórházaink történetére kerül ezután a sor. Élénk színekben és érdekesen írja le a tiszti-főorvos-helyettes ebben a fejezetben a kórházügy

történetét 1798-tól, midőn a Szent Rókus-kórház Gyulai Pál-utcai része épült, napjainkig. Az 1871 év körül az akkori Szent Rókus-kórházban és a Üllői-ut végén a katonai barakokból átalakított járványkórházakban összesen 11 fő-, 21 al- és segédorvos működött 1 igazgató vezetése alatt, akkor együttesen összesen 1198 beteget ápolta egy év alatt. 1874-ben a dunabalparti közközházak betegforgalma 16.407 volt, 1912-ben pedig 45.725. Most összesen 3745 beteget képesek befogadni, az orvosi személyzet pedig áll 1 igazgatóból, 28 osztályos-főorvosból, 4 rendelőorvosból, 2 bonyolító-főorvosból, 24 al- és 50 segédorvosból. A lefolyt 40 év alatt: 1876-ban a régi Stop-ház 1881-ben az új dologházat alakították át ideiglenes kórházakká. 1885-ben megnyílt a Szent István-kórház.

1888-ban épült az azóta már le is bontott járvány-barakkórház a IX. ker. Markotányos-utczában, 1894-ben megnyílt a Szent László-, 1899-ben a Szent Gellért-kórház fertőző betegek

részére. 1911-ben átalakították a IX. ker. Telepi-utcai községi iskolai épületet 300 ágyas ideiglenes Kórházzá és 1913-ban kibérelték és berendezték a IX. ker. Bakács-téri Erdey-féle szanatóriumot, 2 szülő- és nőgyógyászati kórházi osztály számára. Ha ideszámítjuk a klinikákat, menedékházakat és szanatóriumokat, úgy Budapesten ma 13.000 ágy áll a betegek rendelkezésére. S mindez elégtelen. A szerző számos új kórházat követel.

Budapest köztisztaságáról ma már a külföld is elismeri, hogy a kontinens legtisztább városai közé tartozik. A szemét eltakarítása több mint három millióba kerül.

Külön fejezetet szentel a szerző a fürdők és gyógyító-forrásoknak. Felsorolja a thermális és keserűvizeket és fürdőket. A most épülő Gellért fürdőről nagy jövőt vár, helyesli és igazolja a találat a tulkiadásokat, mert világfürdőt csak nagy eszközökkel lehet csinálni. Ez a kiadás bőségesen meg fog térülni, mert Budapest e nagyszabású fürdőjét sok idegen fogja felkeresni.

Végül egy szomorú fejezet következik: a temetők története. E fejezet bevezetőrésze épp úgy, mint a fürdőké, külön történelmi tanulmány alakjában nagyon érdekesen ismerteti az egyes létezett és felhagyott, valamint a meglévő temetőket, s sok oly adatot sorol fel, melyről a székes fővárosi lakosok alig tudnak valamit. Ebből értesülünk, hogy a Duna balpartján 3 temető volt, melyek exhumálás útján megszűntek, s használatban van 4 temető.

temető és az izraelita temető, valamint a rákoskeresztúri köztemető és izraelita temető; a Duna jobbpartján pedig 15 temető volt, melyek vagy teljesen, vagy részben már felhagyottak.

Teljes használatban van most is a jobbparton 6 temető.

Szerző kimutatja, hogy a temető- és temetési ügyek az utolsó 40 év alatt megfelelő módon fejlődtek és beszámol a kötelező temetői ravatalozások kérdésének mai állásáról, mint a mely intézkedés éppen a legszegényebb néposztálynak fog nagy előnyére szolgálni.